

1795-ben Szentmiklósi Sebők Sámuel esperes a Szentesen szolgáló lelkipásztort, Szalai Pált bízta meg azzal, hogy szervezze meg a telepések által alapított Debeljácsán a református egyházat. Szentmiklósi arra utasította Szalait, hogy a hívek hitéletét, vallásosságát vizsgálja meg, valamint mérje föl az egyház vagyoni helyzetét.

Szalai beszámolójából kiderül, hogy Debeljácsa lakossága teljes egészében református volt, akik Hódmezővásárhelyről, Makóról és Magyarittelebéről érkeztek. Érdekes, hogy a szakirodalom állításával szemben gyomai telepéseket nem említ. Az egyházközség megszervezéséhez a katonai parancsnokság támogatását megkapta, és hosszas győzködéseinek köszönhetően a telepések hajlandóvá váltak egy négyszobás parókia felépítésére, valamint a lelkész pénzbeli és természetbeli járandóságainak a biztosítására. A falusiakkal arról is megállapodott, hogy önálló lelkészt fognak tartani, vagyis anyaegyházközséggé szervezik a gyülekezetet. Ezzel párhuzamosan lerakta a presbitérium alapjait is, mert gondnokot és egyházfit is felesketett. Templom építése ekkor még nem került szóba, elegendőnek tartotta a deszkából ácsolt imahely karbantartását. Beszámolóját végül azzal zárja, hogy véleménye szerint egy gazdag, erős egyházközséggé fog Debeljácsa fejlődni, és az vonzó lesz a gyülekezetet kereső lelkipásztorok között.¹

A debellátsi ref[ormáta] ekklezsiának 1795diki vagyis felállásakori állapotja²

A Debellátsra szolgáló instructio és az annak punctumaira tett relatio

1795 A-XIXb2

A debellátsi ujj lakosoknak belső állapotokra nézve jó rendben való szedettetésekre szolgáló instructio

1. Kérdeztessenek meg: Debellátsra nagyobb részént honnan mentenek lakni. 2. Hány a gazdáknak száma. 3. Ha közöttük arra alkalmas ember talátnék, conscribáltassék a lelkeknek száma. Azok között hányan lehetnének oskolában járható fiúi és leányi gyermekek.
2. Kimérettetett-e már a templomnak, a paróchiális háznak és az oskolának helyek?
3. Mikorra remélhetik, hogy a prédikátor és a rector házaikat elkészéthetik?
N[ota]b[ene]: sürgetni kell őket, hogy a prédikátor és a rector házaik falait mentől hamaribb verjék meg, amelyre egy hét alatt reá is mehetnek, ha egygyező akarattal rajta léznek, hogy így a midőn az átsok elérkeznek, még az ősszel fedél alá is vétessenek.
4. Mitsodás prédikátort kívánnak? Interimalist-e? Amint másszor előttem emlétettek v[agy] p[e]d[ig] ordinariust? Akármelyiket kívánnják, szükséges léssen mindeniknek fizetését meghatározni. N[ota]b[ene]: minthogy a házaikat készetgetik, e jele az ott lejendő megmaradások[na]k. A felséges királyi administratio is már most reá fogja magát, hogy a belső személyeknek fog fizetni. Jobb lesz nekik ordinarius prédikátorról gondolkozni, és e dolgot szükséges leszen a generálisnak is megemlíteni. Ha p[e]d[ig] ebben meg fog az administratio egygyezni, a belső személyek fizetését írásban adja ki.

¹ A dőlt betűvel szedett részek utólagos betoldások.

² Tiszántúli Református Egyházkerületi Levéltár (Debrecen) I.29.i.33. Békés-bánáti egyházmegye iratai. Egyházközségekre vonatkozó iratok. Debelliács 1794–1867.

5. Megnyervén ezt határozzák meg magokat: hát a lakosok a stólán kívül mitsoda prestatiókat fognak a prédikátornak, s mesternek tenni? Nevezetesen a földjüket meg fogják-e munkálódni? Tűzifát v[agy] nádat, húst, sót és egyébbb culinárakat adnak-e? És örölnek-e számokra? És ezekből mennyit ígérnek?
6. Hát most hová járnak templomban? Hová szokták gyermekeiket keresztelni küldeni? Hát tiszt[eletes] ittebei prédikátor, Kutas Josef uram szokott-e hozzájuk communitio administratio végett menni? Hányszor? Ha kevésszer, mi az oka, hogy többször nem? Talán, hogy érett nem mennek? És hogy ezzel tartoznak, eleikben kell adni.
7. Jó lessz a m[éltóságos] generálisnál ez szerint[?] is érettek inteedálni, hogy amely deszka házatskában mostan egyben szoktak gyűlni, azt fedeleztesse be, hogy addig míg a templomok el fog készülni, abban járhasanak isteni tiszteletre.
8. Vagyon-e keresztelő,- és úrasztalához megkívántató edényeik és más egyéb e féle szükséges eszközeik? N[ota]b[ene]: Ha nintsenek, jó volna, a m[éltóságos] generális előtt ezt is meg említeni, minthogy mind Lieblingbe, mind Rittbergbe az administratio készítettett ez ott lévő ujj lakosok[na]k számokra.
9. Vagyon-e közöttük valamely rend? Curator v[agy] egyházfi, akiknek az ekl[ézsi]a belső állapottyára volna valamely gondjok? Ha nintsen, választassék közzülök egy, akinek legyen gondja legalább arra, mikor keljen a prédikátort urvatorája kiosztására elhozni. Egy szóval.[?]
10. Valamint hát tiszteletes uram pro re nata az ekk[ézsi]ának jobb rendbe való szedésére szükségesnek lenni, mindazokban facil[i]tálom.

Signat Szentesini 18. Oct[obri] 1795 Sz[ent] Miklósi Sebők Sámuel m[anu] p[ropria] a V[enerabilis] Békési Tractus seniora és szentesi ekk[ézsi]ának egyik prédikátora.

[Szalai Pál beszámolója]

Utól megírott, a debellátsi újj lakosoknak belső állapotjokra nézve, jó rendbe való szedetettetésekre szolgáló, nékem szentesi edjik rendes prédikátor tiszteletes tudós Sz[ent] Miklósi Sebők Sámuel úrtól, mint békési v[enerabilis] tractusunk mostani érdemes seniorának adatott instructióra, annak tikkelyei szerént, illő tisztelettel eképp referálok.

Az elsőre: H[ód]M[ező]Vásárhelyről mentenek 71, Makóról 41, Ittabéről 13 famíliák. A többek külömb külömb helyekről valók. 2. Az Untertheilungs Commandant (a debellátsiak közelebbről való inspector tisztjek) Oberlieutenant V. Anacker úr jelentése szerént vagynak 144 famíliák vagy helyes gazdák. 3. A lelkek száma megy 725-re. Ezek között oskolába járható férfi gyermekek 77-en, leányok 71-en vagynak.

A másodikra: Mind a templomnak, mind a paróchiális házaknak helyek már ki vagyon szakasztva egy tagban a falu közepén, de még nintsen külön ki jegyeztetve.

A harmadikra: A már nekiek adatott parantsolat szerént elsőben és nevezetesen ezen ősszel a magok házaik falait kell készíteniek, hogy minél előbb fedél alá vétettethessenek. Ezen az okon nyilván a paróchiák építtetése ez idén elmúlik.

A negyedikre: A debellátsiaknak ordinarius még pedig avagy tsak németül is tudó prédikátorra vagyon átaljában szükségek, amint ezt mind a nemes Canton commandása, méltóságos Obristlieutenant Zülechner, mind méltóságos brigadéros generalis Chernel urak jelenteni méltóztattak. A debellátsiak már ottmaradandó lakosok. A nemes Canton az ilyen militaris helységbeli paróchusnak s prédikátornak minden hónaponként fizet 15 – tizenöt rh[énus] forintot, és 1 sessio földet ad. Az oskolatanítónak hónaponként 5 – öt rh[énus] forintot, s egyebet nem.

Hogy ezek felől bizonyosabb lehessenek, minekelőtte a nemes Cantonbeli főméltóságú tiszt urak előtt megjelentem volna, elmentem egy Debelláts szomszédjában lévő Frantzfeld nevű, hasonló militaris helységbeli evang[élikus] prédikátor úrhoz. Attól ezeket hallottam, hogy a nemes Canton önéki az ő Modorból oda lett leköltözésére kívánt, s kért 80 – nyólczvan rh[énus [f[orint]beli költségét megadta. Mint prédikátornak oda lett leérkezésétől fogva a számára excindáló sessio földön kívül fizet néki hónaponként 15 rh[énus [f[orin]tokat. Mester eleinten nem lévén nálok, a gyemekeket is ő tanította, és így az azért rendeltetett 5 – öt rh[énus [f[orin]tok is néki adattattak. Idővel pedig ő jelentvén ekklezsiájának oskola különös tanítójára való szükségét, nyert a nemes Cantontól az oskola tanítója számára 5 – t rh[énus [f[orinto]kat, mellyeket ő a maga eddig volt 20 – húsz f[orin]tjából hárommal pótol. E szerint már most önéki 17 – tizenhét, a tanítónak pedig 8 – nyólc rh[énus [f[orin]tja vagyon hónaponként.

Bé menvén Pantsovára a nemes Cantonbeli mélt[óságos] tiszt urak tiszteletekre a többek között jelenttem a debellátsi jövendő oskolamesternek, mint idővel feleséges gyermekek embernek ezen tsekély fizetés mellett következő szorultságát és igen nehéz subsistentiáját. Említettem, hogy a mi ekklezsiáinkban az oskolamestereknek igen fél annyi fizetések vagyon mint a prédikátoroknak. Előhoztam a temesvári cameral[is] administratio alatt rittbergi prédikátor és mester fizetéseket, s annál fogva is, hogy a bánátusi ezen militaris nemes Canton is azon administrációhoz tartozik. Instáltam a mester fizetése megjobbítása és pótoltatása eránt, ezen az okon, hogy a mestereknek is a közönségesből tisztességes és illendő tápláltatásoknak kell lenni, úgy mint akik egész idejüket a közönségnek szolgálatjában, még pedig annak a gyenge tagjai körül valóban el tölteni kötelesek lévén. Házok népe tápláltatására egyebaránt megkívántató gazdálkodásra ki nem terjeszkedhetnek, melyre is ha a mesterek tsekély fizetések miatt magokat adni kéntelenítettnek, az minden bizonynal az oskolának s a tanulóknak kárára szolgálna, mellyet is annyival inkább bátorkodom emlegetni, mivelhogy már meg értettem, hogy ezen militaris statusban lejendő oskolákra és a tanuladó gyermekekre a nemes Cantonnak különös és nagy gondja fog lenni. Azonban a mélt[óságos] commandans Obristlieutenant úr a pénzbeli fizetés pótoltatása eránt legkissebb sem biztatott, okául adván (azon kívül, hogy az ott lévő több militaris helyekben az nintsen) az aerariumnak nagy gazdálkodás s pénzbeli igen nagy szükségét és ismét a mesternek a gyermekeknek tanításáért a szüléktől is járandó fizetését. Hanem a fél sessio föld felől nyújtott annyi reménységet, hogy azt talán lehetne nyerni számára, ha az administratio az eránt megkérettetnék. Azon közben én Debellátsra kimenvén e mellett a reménység mellett az ott lévő ingenieur hadnagy urat regnitáltam azeránt, hogy azon esetre, ha az administratio és a nemes Canton ezen mester számára való föld adása accedálna (minthogy még most is foly a debellátsi határok mérettetések) valamely alkalmas földet hagyjon meg, mellyet meg is ígért. Sőt, minthogy még ebben is módot láttam, mind az ekklezsia, mind a prédikátor, mind a mester számokra való szőlőföldek eránt is szóllottam, mellyekhez is instantia mellett reménység lehet. Ami pedig a prédikátornak az aerariumtól járó fizetését illeti, bizonyos lévén az, hogy ami ígérve vagyon, megadatik, annak írásban való kikérését ez alkalmatossággal tanátsosnak lenni nem tartottam.

Az ötödikre: minthogy annyiban magamat facultáltatottnak nem tartottam, hogy ere nézve a debellátsiakkal alkuba eredjek, ezt a punctumot tsak eljekbe tettem: mellyre egymás között lett beszédjek után ezeket ajánlották a prédikátorra nézve, hogy adnak néki 40 – negyven rh[énus] f[orint] készpénzt, culinarium[na]k 15 – tizenöt köből búzát és ugyan annyi 15 köből árpát. Erdejek nem lévén, fa helyett tűzre 10 – tíz kotsi ganéj töreket és fűteni való kórót minden ágyszántól (mely mintegy 200 vagyon közöttök), egy-egy rudast. Végre 8 – nyóltz lántz földjét megszántják. Ekkor ezt ebben hagytam. Pantsováról lett hazamenetelemmel ismét elővettem: akkor elejekbe adtam, hogy ezen ő ajánlások egy olyan alkalmas prédikátori embernek, mint aminéműre önékik tsak a magok ítéletek szerint is

vagyon szükségek, igen tsekélység (mert a 180 f[orin]t[ot] a Canton adja, nem ők fizetik) 40 f[orint]ból húsrá, szalonnára, vajra, sóra, s etc. culinárakra alig telik valami. Továbbá, hogy az ajánlott 15 köböl búza és árpabeli életnél az övékénél sokkal tsekélyebb helyen is több fizetés vagy a már jó rendben és állapotban álló ekklézsiákban, hogy az ajánlott tűzre valóval csak két téli hónapokat is alig érhet bé a prédikátor, hogy az említett 8 lántznyi földnek megugarlása a földnek egyéb részbeli cultivatioja nélkül csak annyi, mintha semmit sem tselekednének. Vévén észre, hogy ők a vásárhelyi és makai prédikátoroknak s belső személyeknek fizetésekre néztek, ahol azoknak sem nem szánt, sem nem vet, sem nem arat és tulajdon képpen szollván tsürben nem takar az ekklézsia, eszekbe juttattam, hogy mind ezek másunnan pótolódnak ki az illyes ekklézsiákban, amellyek olyan állapotban vagynak már, aminéműre az övék majd 100 esztendő elmúltával fog talán eljutni. Egyszersmind lebeszéltem az ollyas ekklézsiákban való szokást, amellyekben egy prédikátor és mester vagy: ezeknek a belső személyeknek eszerént való állapotjokat azoknak szolgáltatjokat vagy praestatiójikat.

Elejekbe adtam, hogy a nemes Canton a földet a belső személyeknek toldalékjául adja avégre, hogy azok abból sorsokhoz és hivataljokhoz illő tisztességes subsistentiájokra hasznot vegyenek. Amely olyan kitsiny társaságban mint még most az övék, másképpen meg nem lesz, hanemha ők mint más ekklézsiabeliek is és nevezetesen a velek egy statusban lévő frantzfeldiek, kiket közelebről tettem fel például elejekbe, belső személyeik földjeiknek minden munkáját (az egy nyomtatást kivéven, amelyre nézve ha az a közönségre hagyatnék, igen sok bajok adnák elő magokat) annak idejében megteszik és véghez viszik. Láttam is ezeránt benne elegendő hajlandóságot, amellyet is, hogy annál inkább felélesszek, tudokra adtam, hogy különös dítséretekre szolgál önégiek mind a főméltóságú helybeli külső, mind a főtisztelendő belső felsőbbjeik előtt, hogy már ebben az esztendőben is a prédikátor számára excindált sessiót megkaszálták, s jövődő prédikátorjok számára a szénát felgyűjtötték, behordták s berakták (mert mind a prédikátornak, mind a communitásnak szénájik a falu közepén különös kazalokban vagynak bérakatva). És egyszersmind meggyőztem őket afelől, hogy ezt amit ez idén megtehettek mégpedig tulajdon vallások szerént könnyen és hirtelen, holott még most szegények és sok fogyatkozásokkal küszködnek, ezután jobb módjok lévén a világban sokkal könnyebben megselekedhetik, amelytől nem is idegenkedtek.

Ezen ötödik punctumra tett illyen relatiomhoz bátorkodom ragasztani opiniomat: Debellátsra egy alkalmas személy kell prédikátornak. Annak a főtiszttség előtt sokszor meg kell jelenni, sok ollyas alkalmatosságokban, hogy a sem ráztúl, sem németül nem tudó közönségnek szükségeit s ügyét illendőképpen és minden tisztelettel s engedelmesség lelkével előadhassa. Továbbá abban az újj és úgy szollván gyermekded ekklézsiában most lehet s kell is minden jó szokásokat és rendtartásokat fel állítani. Ezekre s ezekhez hasonló okokra nézve egy legalább németül tudó és különben is ollyan érzékenységű, indulatú és ha lehetne tapasztalású prédikátor kívántatik, akitől az eféléket reményleni lehet. Illyenre pedig jó fizetésnél fogva lehet szert tenni. Annak egy részét megadja az aerarium 180 – száznyolcvan rh[énus] f[orinto]kban és 1 sessio földben, a többinek az ekklézsia tagjaitól kel kitelni. A debellátsiaknak adójok ebből áll (a militaris szolgálaton kívül), hogy a *szabad esztendők eltelvén* egy sessióért fizetnek mintegy 15 rh[énus] f[orin]tot. Úgy ítélem hát, hogy a debellátsiak jó módjával reá vétethetnek, hogy közzülök minden helyes gazda fizessen 1 rh[énus] f[orin]tot, 1 véka búzát és 1 v[éka] árpát, legalábbis. A zsellérek pedig sorsokhoz képest. Ezen kívül a földjének az egy nyomtatáson kívül minden munkáját tegyék meg. Most a szőlőföldjét ültessék be, azután munkálják. Tűzre való, hogy ebben is rövidtséget, mégpedig magától ki nem pótolthatót ne lassung, minden helyes gazda egy szekér kórót, és egy kotsi tőzket, a zsellér pedig állapotjához képest adjon. Mindezek tőlök, mint most is marhas emberektől könnyen ki is telik. Egyébaránt is Debelláts egy valóságos pénzt kereső hely. Pantsova hozzá három kis órányira vagy a debellátsi ember minden

productumából, földjének mindennap pénzt, mégpedig (amint tsupán tsak a széna árulásakor tapasztaltam) bőven kap.

Továbbá a prédikátor fizetésének másik része a ház. Annak akárhol is tisztességes és alkalmas ház kell. Az kell különösen Debellátson. Ezt maga is recognoscálja a nemes Canton, s mondotta is már egynehányszor a debellátsiaknak, mikor azok a prédikátor felől szót tettek. Úgy tartom, hogy a tisztességes és alkalmas ház (a hozzávalókkal edjűtt, mellyek egy udvaron megkívántatnak) fog lenni a jó salarium mellett az edjik hathatós indító ok a debellátsi prédikátorságra alkalmas valamely személy előtt az odavaló menetelre lejendő maga meghatározására. Kell közelebbi familiájának egy szoba, kell maga és könyvei számára s hivatalja szerént való dolgainak követésére egy másik. Az illendőség kívánja, hogy tselédjeinek egy különös legyen, nem lehet azonban tagadni, hogy egy különös commoditás s a parochiának is díszére szolgáló commoditás, ha ezen három átaljában szükséges szobákon kívül is vagyon egy különös üres közép szobája. Illyen formán ugyan kevés paróchiáink (kivált ha a régebbieket vesszük fel) vagynak épülve hazánkban, de azért igaz tsakugyan amit most mondék: akinek illyenben módjok nints, tudják azok, hogy szükséges. Akinek pedig az illyenhez szerentséjek vagyon, tudják azok, hogy az commoditás.

Hogy nintsenek illyen forma parochiák, annak sok okai vagynak, de amellyek a debellátsi parochia épülésében nem fognak előadódni. Valamint más militaris helyekben, úgy ott is a közönséges épületekre nézve a nemes Cantontól fog függeni minden, és így a parochia abristát is nem az együgyű, arra alkalmatlan s gusztus nélkül való közönség, hanem a mélt[óság]s felsőség fogja lerajzolni. Sok helyeken a prédikátor háza az illyen forma hideg vérből és szeretetlenségből származott deliberatiók, sőt néminemű irigységgel elegyült végezések között szokott felépülni: „tsak azért is – így kell lenni – jó lesz biz ez – elég biz ez – ellakhatik ebben – sokunknak nints illyen – de tsak az ilyentől el ne essen sat[öb]bi”. De valaminthogy annak helye nem lesz közöttök, hogy – „ha tetczik, tetczik a pap, ha nem tetczik ki hordjuk a határra” – mert már illyen ekklezsiai rendtartásinkat belső személyeinket gyalázatra és mások előtt való megutáltatásra akárhogy akármit, de valóba kitevő embertelen szót ejtett Debellátson egy némely ember, de vettek is ere ezt megindulással hallott közelebbi tiszt uraiktól tanúságokra szolgálható illő feleletet. Úgy a nemes Canton igazgató méltóságos felsőség nemhogy sajnállaná, hogy a prédikátornak egész commoditással lévő tisztességes lakó helye legyen, sőt inkább akarja, maga is különös respectussal visletetvén azeránt, mellyet én magam is tapasztaltam, de meg tettik az abból is, amit a prédikátor eránt nem régiben is tett jelentésekre felelt a debellátsiaknak ezen szókkal: „Várazozzatok egy keveset, annak tisztességes és alkalmas hely kell. Hát azt akarnátok-e, hogy veletek földlyukban lakjon?” Másutt a szükség az oka, hogy alkalmas parochiák nem épülhetnek, de itt az is nagy részben megkevesedik, úgy mint ahol az épülethez való minden a méltós[ág]os felsőségtől telik ki. Tsak a munka lesz a közönségé, amellyen az két tavaszi vagy nyári hónap alatt keresztül eshetik.

Idóm nem volt, hogy a szomszéd militaris helyekbe az azokban készült parochiák megszemlélésére elmehettem volna. Ugyantsak Pantsováról lett visszajövelelemmel Jabuka nevű német helységet útban ejtettem, de a t[iszteletes] parochus urat otthon nem találtam, s szobáját meg nem láthattam. Könnyen el lehet hinni, hogy ott az elégségig van a commoditás.

A franzfeldi ev[angélikus] prédikátor úrnak még tulajdonképpen való parochiája nintsen. Egy a falubeli több házakkal edjűtt az aerarium költségén a még akkor oda lemenendő svábok számára építettett közönséges házban lakik, de abban is vagyon egy közönséges nagy üres közép szobája. Van annak edjik oldala felől könyvesháza, a másik oldala felől másik a felesége és gyermekei számára. Van ismét külön tselédjeinek való. Ez is jó, de ennél az említett t[iszteletes] prédikátor úr sokkal jobbat vár, mely eddig is felépítettett volna, ha abban akadályul nem lettek volna egy részről ugyan az aerariumnak már néhány esztendőktől fogva tartó háborúban tett teménytelen sok költekezései, másrésztől pedig az,

hogy a franczföldi új lakos svábok oly restek és dologtalanok (amint eről a méltós[ágos] felsőség előtt is esmeretesekek), hogy nemhogya valamely közönséges épületnek felállításában segítségül legyenek, de négy esztendőktől fogva miólta t[udni] i[llick] ott laknak, tsak ara sem mehettek egy esztendőben is, hogy az aerarium segedelme nélkül élhessenek. Ellenben a debellátsi lakosok ugyan azon mélt[óságos] felsőség előtt a munkásságról nemcsak esmeretesekek, hanem ditséretesekek is. De készek is a parochialis épületnek tsinálására akármikor, láttam ezeránt való buzgóságokat, mely szerént ezen dolognak jó kimenetelt, jó móddal lehet reményleni. Ere pedig szükségesnek lenni ítélem ezeket: 1. A méltóságos főtiszttségnek a prédikátorháza ilyen módon lejendő építtetése eránt való formát kellene bényújtani, és a szükségesből s illendőségből folyó okok szerént instálni, hogy azt applacidálni méltóztassa. 2. Azon kellene kérni (ha hogy az aerarium nem akarná maga építeni? Ezt pedig a franczföldi ekklézsia állapotjából lehetne megtudni), hogy a debellátsi lakosoknak a jövő tavasszal vagy nyáron parantsolja meg, hogy a parochián aszerént dolgozzanak. 3. Hogy akkor (ha hogy addig rendes prédikátorok nem lenne) valamely alkalmatos személy ad interim küldettnék oda, aki az egyházi szolgálat mellett azt is sürgesse, és ha munkába vetetődik, arra vigyázzon. Aki is addig míg ott szolgálna, húzná az aerariumtól hónaponként járó 15 rh[énus] f[orin]t fizetést, és az ekklézsia tagjaitól is járandónak valamely részét.

Hogy a méltós[ágos] felsőség előtt ez kedvetlen és aszerént haszontalan nem volna, reménylenem onnan, hogy nékem mind a n[eme]s militaris Canton commandansa, mélt[óság]os Obristlieutenant, mind a mélt[óságos] brigad[é]ros generalis úr (ki is, hogy a debellátsiaknak ezen belső állapotjok felől velem bővebben halhasson, ebédjére méltóztatott) mondom jelenteni méltóztatnak, hogy azon informatiót, melyet a prédikátor és mester ekklézsiáink rendtartások szerént való állapotjokra nézve előttök tettem, kedvesen vették.

Ami a prédikátor házához tartozó alsóbb rendbeli épületeket illeti, minémüek p[é]ldául a kamara, pintze, istálló, sertés- és aprómarha ólak, szín és egyéb efélék, tagadhatatlan, hogy ezek is szükségesek. Ezekre a főméltóságú patronatus ad materiálékat.

A hatodikra. isteni tisztelet minden nap vagyon közöttök. Nyíregyházi József nevű lakostársok teszen könyörgést, Görbe Pál nevű másik pedig a közönséges éneklő. Gyermeküket mikor közöttök nints az ittabei tiszt[eletes] prédikátor úr, viszok Glogonba, Jabukára az odavaló t[isz]t[e]lendő plébánus vagy a franczföldi evang[é]likus t[isz]t[e]letes prédikátor úrhoz.

Communio administratiojára elmegyem hozzájuk ittabei tiszt[eletes] prédikátor, Kútas József úr. Tavasztól fogva, amikor t[udni] i[llick] kiszállottak Glogonból Debellátsra, volt is kétszer, kiért is hogy ezután is elmennek, ígérték s fogadták.

Említem itt a nemes Cantonak azt a kegyességét, mely szerént az úri sz[ent] vatsora kiszolgáltatásának edjik alkalmatosságával az Untertheilungs Commandans V. Anacker főhadnagy úr a debellátsiaknak 8 rh[énus] f[orinto]kat adott avégre, hogy felét a megkívántató elementumoknak megszerzésekre fordítsák, felét pedig az administrans prédikátornak adják. Én ezt megköszöntem volna a főméltós[ágú] tisztségnek, de tsak akkortáiban tudtam meg, hogy el akartam jönni Debellátsról. Méltó volna egy levélben megtszelekedni, talán többször is megesne ez.

A hetedikre: egy deszkaházba járnak isteni tiszteletre. Elég alkalmatos. Annak foltoztatására, ha megrongyollana, a méltós[ágos] Obristlieut[enant] Commandant úrnak gondja vagyon.

A nyolcadikra: az ezen punctumban foglaltatott dolgokról a főméltóságú felsőség előtt nem szóltam, azt tartván, hogy ha az administratio Lieblingben és Rittbergben eféléket készíttetett, instantia által kéretettvén a debellátsiak számára is készíttetet.

A kilencedikre: Vásárhelyről ment Hódi István nevű lakos társok addig is míg én közzéjek nem mentem, önként való indulatjából az adakozás bevételére tsináltatott egy

perselyetskét, és ara gondot is viselt. Ezt most az ő megegyezésekkel választottam, s közönséges isteni tisztelet alkalmatosságával, nevezetesen 28 oct[óber] az ekklézsiái gondviselői hivatalra fel is eskettem. A választott egyházfi, Nagy János nevű ifjú ember ekkor jelen nem lévén, meg nem eskettethetett, hanem a felesküdt curatorra bízam az egész gyülekezet előtt, hogy kezét bévevén azáltal kötelezze azt addig is az ekklézsiához való hűségre, míg valamely egyházi személy által (ha a fő tisztelendő felsőségnek úgy tettzik) feleskettethetik.

A tizedik punctumnak ereje szerint a curator mellé segítségül választottam egy pár személyt. A debellátsiak között egy magok közül választatott vagy a tiszt[elt] felsőség által rendeltetett egy Gefreyter altiszten kívül vagynak esztendőnként választatni szokott két alsóbb tisztviselő bíró forma személyek, kik senatoroknak, németül Vorsthereknek neveztetnek. Ezek Debellátsion az előljárók. Ezek a tiszt[elt] felsőség parantsolatainak exsecutori. Ezen utóbb említett hivatalú két személyeket köteleztem, kezeiket a gyülekezet előtt bévevén, hogy a curatornak az ekklézsia állapotját illető, s annak javára tzelozó jó szándékában s forgolódásában hivataljok szerint való tehetségekkel segítségül legyenek. Ezek most név szerint Makórol ment Kováts János és Vásárhelyről való Alföldi András. Ezeknek a curator mellett való ezen segítői hivataljokat egybekötöttem senatorságokkal úgy, hogy esztendőnként azok legyenek a curator segédei, akik a méltós[ágos] felsőségtől senatoroknak vagy Vorsthereknek rendeltetnek. Többekre a debellátsi ekklézsiában szükség úgy tartom nem leszen, azért is a másutt szokásban lévő úgynevezett presbyterialis személyeket vagy ekklézsiái tanátsot nem állítottam.

Mindezekről mellyeket eddig eképen előadtam, és így az előmbe adatott punctumok szerint a reám bízott dologban lett eljárásomról szokott petsétemmel, s tulajdon kezem írásával bizonytságot teszek.

Minden rangban lévő főtisztelendő felsőbbségeimnek.

Szentesen 16. nov[em]b[er] 1795.

alázatos tisztelő szolgáljok Szalai Pál m[aga] k[ezével] a szentesi reform[áta] ekklézsiában egyik rendes prédikátor

Lectae Szentesini in congregatione ibidem habita 14. Jan. 1796.